

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. gegužės 18 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės (pranešėja), Gedimino Sagačio (kolegijos pirmininkas) ir Donato Šerno,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **sinteresuoto asmens T. P.** kasacinį skundą dėl Šiaulių apygardos teismo 2021 m. rugsėjo 8 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjo antstolio R. K. sprendimą, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymo aktą, suinteresuoti asmenys Šiaulių rajono savivaldybės taryba, T. P., Šiaulių rajono savivaldybės administracija.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių sprendimų, įpareigojančių skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, neįvykdymo pasekmes, aiškinimo ir taikymo.
2. Pareiškėjas antstolis R. K. prašė Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 771 straipsnio 6 dalies tvarka už Šiaulių apylinkės teismo 2021 m. birželio 22 d. vykdomojo rašto Nr. e2-104-1119/2020 nevykdymą Šiaulių rajono savivaldybės tarybai skirti baudą už kiekvieną nurodymo nevykdymo dieną.
3. Pareiškėjas nurodė, kad užvedė vykdomąją bylą Nr. 0098/21/00431 pagal suinteresuoto asmens (išieškotojo) T. P. pateiktą Šiaulių apylinkės teismo 2021 m. kovo 30 d. vykdomąjį raštą [Nr. e2-104-1119/2020](#) ir skolininkei Šiaulių rajono savivaldybės tarybai parengė įpareigojimą atlikti veiksmus, kuriuo Šiaulių rajono savivaldybės tarybą įpareigojo per 20 dienų nuo įpareigojimo gavimo dienos įtraukti į Šiaulių rajono geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planą (*duomenys neskelbtini*) gyvenamųjų namų kvartalą, kuris apima (apribotas) (*duomenys neskelbtini*) gatves (gatvėmis), kaip viešojo geriamojo vandens teritoriją.
4. Suinteresuotas asmuo Šiaulių rajono savivaldybės taryba (skolininkė) 2021 m. balandžio 7 d. antstoliui pateikė informaciją ir įrodymus, kad ji atliko įpareigojime ir vykdomajame dokumente nurodytus veiksmus, tačiau Valstybinę teritorijų planavimo ir statybos inspekciją prie Aplinkos ministerijos (toliau – ir VTPSI) Teritorijų planavimo dokumento patikrinimo akto 2021 m. kovo 9 d. išvadoje nurodė, kad tikrinimo metu nustatyti viešumo ir (ar) derinimo procedūrų pažeidimai, dėl to procedūra turi būti pakartota. Taip pat pateikta informacija, kokių intasi akte nurodytų būtinų ir privalomų veiksmų bei procedūrų, kad būtų įvykdytas įsiteisėjęs teismo sprendimas išieškotojo naudai.
5. Pareiškėjas nurodė, jog įvertinęs tai, kad per antstolio įpareigojime nustatytą 20 dienų terminą yra nerealu skolininkei atlikti minėtus veiksmus, 2021 m. balandžio 8 d. priėmė patvarkymą dėl vykdomosios bylos sustabdymo, iki Specialusis planas bus pakartotinai pateiktas VTPSI patikrinti. Suinteresuotas asmuo T. P. dėl šio antstolio patvarkymo pateikė skundą, šį antstolis tenkino ir vykdomąją bylą atnaujino.
6. Šiaulių rajono savivaldybės taryba pateikė teismui prašymą atidėti priimto sprendimo įvykdymą [CPK](#) 284 straipsnyje nustatyta tvarka, tačiau Šiaulių apylinkės teismas 2021 m. gegužės 21 d. sprendimu (civilinėje byloje Nr. e2-104-1119/2021) jį atmetė. Atmesdamas prašymą teismas nurodė, kad 2018 m. rugsėjo 12 d. gyvenamųjų namų kvartale savo gyvenamąją vietą deklaravo 100 gyventojų ir teritorija atitiko viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorijos kriterijus, nustatytus įstatyme, tačiau Šiaulių rajono savivaldybės administracija nesiėmė jokių veiksmų dėl Specialiojo plano ar jo dalies rengimo. Gyvenamųjų namų kvartalo neįtraukus į viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritoriją, nebuvo atliekamos kitos procedūros, kurias atlikus gyventojams nuotekos būtų šalinamos centralizuotai, nuotekos nebuvo šalinamos, pateko į aplinką ir ją teršė. Teismas pažymėjo, kad duomenų, jog įsiteisėjęs sprendimui iš esmės būtų pasikeitusi sprendime nurodyta situacija, nėra, be to, sprendimo vykdymas buvo atidėtas iki 2021 m. kovo 1 d., suteikiant Šiaulių rajono savivaldybės administracijai ir tarybai 11 mėnesių terminą sprendimui įvykdyti, o tai, įvertinus, kad nuotekos nėra šalinamos nuo 2018 m. rugsėjo 12 d., o teritorijų planavimo procedūros pradėtos nagrinėjant civilinę bylą, laikytina pakankamai ilgu terminu.
7. Antstolis pažymėjo, jog šiame vykdymo proceso etape išnaudojo visas procesines galimybes, kad teismo sprendimas būtų įvykdytas, tačiau skolininkė ilgą laiką trunkančiu apleidžiu neveikimu vilkina teisėto teismo sprendimo įvykdymą.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

8. Šiaulių apylinkės teismas 2021 m. liepos 9 d. nutartimi pareiškėjo antstolio R. K. pareiškimą tenkino iš dalies: pripažino, kad suinteresuotas asmuo Šiaulių rajono savivaldybės taryba neįvykdė Šiaulių apylinkės teismo 2020 m. kovo 3 d. sprendimo, priimto civilinėje byloje Nr. e2-104-1119/2020, ir atleido ją nuo baudos.
9. Teismas nurodė, kad Šiaulių rajono savivaldybės administracija ėmėsi veiksmų, kad pašalintų VTPSI 2021 m. kovo 9 d. patikrinimo akte nurodytas klūties patvirtinti Specialųjį planą. Šios Specialiojo plano teritorijų planavimo procedūros buvo atliekamos intensyviai ir užtruko dėl įstatymuose įtvirtintų visuomenės informavimo ir derinimo procedūroms nustatytų terminų, kurių sutrumpinti planavimo organizatoriai neturi galimybės.
10. Teismas, įvertinęs tai, kad Šiaulių rajono savivaldybės administracija lygiagrečiai su specialiojo teritorijų planavimo procedūromis atlieka ir bendrojo teritorijų planavimo procedūras, kad Specialiojo plano sprendiniai yra derinami prie Bendrojo plano sprendinių, kurie, atsižvelgiant į VTPSI patikrinimo aktą, atitinkamai pakeisti, į tai, kad tiek Specialusis planas, tiek ir Bendrasis planas yra pasiekę baigiamąjį teritorijų planavimo etapą, nusprendė, kad skolininkė Šiaulių rajono savivaldybės taryba neįvykdė sprendimo dėl objektyvių nuo jos valios nepriklausančių priežasčių ir yra imtasi aktyvių veiksmų sprendimui per kiek įmanomą trumpesnį terminą įvykdyti. Teismas konstatavo, kad sprendimas neįvykdytas, tačiau nusprendė, jog jis nebuvo įvykdytas dėl objektyvių nuo skolininkės Šiaulių rajono savivaldybės tarybos nepriklausančių priežasčių. Nurodyta, kad, už sprendimo neįvykdymą skyrus baudą skolininkei, būtų pažeisti teisingumo, protingumo, sąžiningumo principai, ir priešingai, skolininkės atleidimas nuo baudos, tikėtina, turėtų teigiamų pasekmių – skatintų per kiek įmanomą trumpesnį terminą sprendimą įvykdyti.
11. Šiaulių apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal suinteresuoto asmens T. P. atskirąjį skundą, 2021 m. rugsėjo 8 d. nutartimi Šiaulių apylinkės teismo 2021 m. liepos 9 d. nutartį paliko nepakeistą.
12. Teismas nustatė, kad siekdama įvykdyti Šiaulių apylinkės teismo 2020 m. kovo 3 d. sprendimą (civilinėje byloje Nr. e2-104-1119/2020) Šiaulių rajono savivaldybės administracija atliko tokius veiksmus: 2020 m. vasario 6 d. Šiaulių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. A-189 buvo patvirtinta Specialiojo plano rengimo darbų programa; 2020 m. birželio 4 d. įvykdžius viešojo pirkimo procedūras buvo parinktas specialiojo plano rengėjas – UAB „Daugėla“; 2020 m. birželio 4 d. buvo užbaigtas Specialiojo plano parengiamasis etapas (Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planų rengimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gruodžio 29 įsakymu Nr. D1-636, (toliau – ir Taisyklės) 10.1 punktas); 2020 m. lapkričio 5 d. buvo užbaigtas Specialiojo plano rengimo etapas (Taisyklių 10.2 punktas) ir pradėtas baigiamasis etapas (Taisyklių 10.3 ir 30 punktai); 2021 m. sausio 26 d. vadovaujantis Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimančiais sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. rugsėjo 18 d. nutarimu Nr. 1079 „Dėl Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimančiais sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatų patvirtinimo“, Specialiojo plano sprendiniai buvo paviešinti nustatyta tvarka (Taisyklių 30.1 punktas); 2021 m. sausio 26 d. buvo užbaigtas Specialiojo plano viešinimo procedūros; 2021 m. sausio 26 d. buvo gautas Planavimo organizatoriaus pritarimas (Taisyklių 32 punktas); 2021 m. sausio 26 d. – 2021 m. vasario 16 d. Specialusis planas buvo derinamas Teritorijų planavimo komisijoje (Taisyklių 30.2 punktas); 2021 m. vasario 16 d. Specialusis planas buvo pateiktas tikrinti Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai prie Aplinkos ministerijos (Taisyklių 30.3 ir 33 punktai). Iš Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje (toliau – TPDRIS), interneto svetainės adresu www.tpdris.lt, esančio Specialiojo plano (numeris TPDRIS sistemoje S-RJ-91-20-78) 2-ojo brėžinio nustatyta, kad (*duomenys neskelbtini*) gyvenamųjų namų kvartalas, kuris apima (apribotas (*duomenys neskelbtini*) gatves (gatvėmis), yra įtrauktas į Specialųjį planą kaip viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorija. VTPSI 2021 m. kovo 9 d. patikrinimo akte nepritarė teikti tvirtinti Specialųjį planą, nes nurodė, kad Specialusis planas neatitinka Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo (toliau – ir GVTNTI) 12 straipsnio 5 dalies 3 punkto nuostatų.
13. Teismas nurodė, kad Specialiojo plano sprendiniai turi neprieštarauti Bendrojo plano sprendiniams ir turi juos konkretizuoti, o tai, kad Bendrojo plano ir Specialiojo plano sprendiniai nėra suderinami, Šiaulių rajono savivaldybės administracijai paaiškėjo gavus VTPSI 2021 m. kovo 9 d. patikrinimo aktą.
14. Iš TPDRIS interneto svetainėje (adresas www.tpdris.lt) esančio Bendrojo plano (numeris TPDRIS sistemoje K-RJ-91-18-464) nustatyta, kad teritorijų planavimo pradžia – 2018 m. rugsėjo 4 d., šiuo metu Bendrojo plano keitimo procedūros yra pasiekusios baigiamąjį etapą. Pagrindiniame brėžinyje pagal urbanizuotų struktūrų išvystymą ir specifiką Gyvenamųjų namų kvartalas patenka į Struktūrinių gyvenamųjų vietovių (U 1SG F) teritoriją, kurių planinė ir erdvinė struktūra beveik susiformavusi, jose yra viešųjų erdvių sistema, tokiam viešosios paslaugos. Šios struktūrinės gyvenamosios vietovės veikia kaip viešas paslaugas koncentruojantys aukšto lygmens urbanistinio centro – Šiaulių miesto satelitai (subcentrai). Jose rekomenduojama užtikrinti kokybišką prieinamą ir pasiekiamą socialinę, švietimo, sveikatos ir kultūros paslaugų infrastruktūrą (Aiškinamojo rašto 23 psl.). Savivaldybės infrastruktūros plėtros prioritetų schemoje Gyvenamųjų namų kvartalas yra pažymėtas kaip teritorija, kurioje prioritetinė centralizuoto geriamojo vandens ir (ar) nuotekų tvarkymo savivaldybės infrastruktūra gali būti plėtojama tik esant atskiram Šiaulių rajono savivaldybės ir kito tiekėjo susitarimui, kuriuo taip pat nustatoma atitinkamos infrastruktūros vystymo etapai. Suinteresuotas asmuo Šiaulių rajono savivaldybės administracija nurodė, kad yra vykdomas Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos Bendrojo plano keitimas, Bendrasis planas pateiktas visuomenei susipažinti, 2021 m. liepos 22 d. numatytas viešas svarstymas (susirinkimas) dėl parengto teritorijų planavimo dokumento.
15. Teismas padarė išvadą, kad Šiaulių rajono savivaldybės administracija ėmėsi veiksmų VTPSI 2021 m. kovo 9 d. patikrinimo akte nurodytoms klūties, trukdančioms patvirtinti Specialųjį planą, pašalinti, Specialiojo plano teritorijų planavimo procedūros buvo atliekamos, jos buvo vykdomos intensyviai (Specialusis planas parengtas per 5 mėn. nuo jo rengimo nustatymo) ir užtruko dėl įstatymuose įtvirtintų visuomenės informavimo ir derinimo procedūroms nustatytų terminų. Taigi Šiaulių apylinkės teismo 2020 m. kovo 3 d. sprendimas yra neįvykdytas, tačiau, teismo vertinimu, šiuo atveju nėra pagrindo spresti, kad sprendimas neįvykdytas dėl skolininkės kaltės ar kad skolininkė sprendimo nevykdo sąmoningai. Dėl pasikeitusio teisinio reglamentavimo Šiaulių rajono savivaldybės administracija pradėjo Bendrojo plano sprendinių keitimo procedūras, o patvirtinus Bendrąjį planą, Specialusis planas bus teikiamas tvirtinti VTPSI.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

16. Kasaciniu skundu suinteresuotas asmuo T. P. prašo panaikinti teismų procesinius sprendimus ir priimti naują sprendimą – ieškinį patenkinti ir skirti Šiaulių rajono savivaldybės tarybai 300 Eur baudą už kiekvieną uždelstą įvykdyti įsiteisėjusio teismo 2020 m. kovo 3 d. sprendimą dieną T. P. naudai. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 16.1. Šiaulių apylinkės teismas įsiteisėjusioje 2021 m. gegužės 21 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. e2-104-1119/2021 (nagrinėtas prašymas dėl 2020 m. kovo 3 d. sprendimo vykdymo atidėjimo), konstatavo kaltą netinkamą Šiaulių rajono savivaldybės administracijos ir tarybos veikimą. Šia teismo nutartimi faktiškai buvo atlikta teisminė sprendimo neįvykdymo aplinkybių

(priešasčių) patikra, ji nebuvo apskūsta ir įgijo *res judicata* (galutinis teismo sprendimas) galią. Dėl to būtų nagrinėję teismai nepagrįstai nesirėmė šioje nutartyje nustatytais prejudicinę reikšmę turinčiomis aplinkybėmis, kad gyvenamųjų namų kvartalo teritorija nuo 2018 m. rugsėjo 12 d. atitiko viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorijos kriterijus, tačiau Šiaulių rajono savivaldybės administracija nesiėmė jokių veiksmų dėl Specialiojo plano ar jo dalies rengimo; duomenų, kad įsiteisėjęs sprendimui iš esmės būtų pasikeitus sprendime nurodyta situacija, nėra; sprendimo vykdymo atidėjimas 11 mėnesių laikytas pakankamai ilgu terminu.

- 16.2. Teismai, konstatavę, kad Šiaulių rajono savivaldybės taryba teismo sprendimo neįvykdė, nepagrįstai atleido ją nuo baudos skyrimo, neatsižvelgė į tarp šalių kilusio ginčo specifiką, ginamas vertybes, kylančius sunkius padarinius dėl teismo sprendimo nevykdymo, taip pat ignoravo suinteresuoto asmens T. P. teisėtus interesus nusprenddami, kad jam joks nuostolių atlyginimas neva nepriklauso, nors dar išduodama jam leidimą gyvenamojo namo statybai savivaldybė leidime įtvirtino, jog nuotekos bus tvarkomos centralizuotai. Nepaisant to, nuotekos daug metų nėra tvarkomos, teršiamo suinteresuoto asmens gyvenamoji aplinka, taip pažeista jo teisė į normalų būstą, saugią bei sveiką aplinką (Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – ir Konvencija) 8 straipsnio pažeidimas).
- 16.3. Teismai skundžiamuose procesiniuose sprendimuose tik išvardijo, ką darė Šiaulių rajono savivaldybės administracija ir taryba, tačiau nepagrindė, kodėl jos nėra atsakingos už tai, kad tas jų veikimas niekaip neužtikrino suinteresuoto asmens T. P. teisių ir teisėtų interesų bei Šiaulių apylinkės teismo 2020 m. kovo 3 d. sprendimo įvykdymo. Tik nuo tinkamo jų veikimo priklausė teismo sprendimo įvykdymas, o netinkamas veikimas reiškia neteisėtą veikimą (arba neteisėtą neveikimą). O už neteisėtą veikimą (ir neteisėtą neveikimą) atleidimas nuo baudos yra neteisėtas. Šiuo atveju teismai, atleisdami Šiaulių rajono savivaldybės tarybą nuo baudos, visiškai neskatina jos įvykdyti teismo 2020 m. kovo 3 d. sprendimo. Taip pat nenustatytas naujas terminas, per kurį įsiteisėjęs sprendimas, teismų vertinimu, privalo būti įvykdytas, taigi jo įvykdymas laiko atžvilgiu tampa neapibrėžtas, Šiaulių rajono savivaldybės tarybai jokios sankcijos nepritaikytos ir taip palikta teisė jai toliau piktnaudžiauti.
- 16.4. Atleisdami nuo baudos Šiaulių rajono savivaldybės tarybą teismai nepagrįstai neįvertino aplinkybės, kad pagal GVNTĮ 3 straipsnio 48 dalį viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorija – šio įstatymo 12 straipsnyje nustatyta tvarka paskirtas plotas, kuriame savivaldybės institucijos privalo organizuoti ir užtikrinti viešąjį geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą, tačiau ir toliau savivaldybė neorganizuoja bei neužtikrina geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo gyvenamųjų namų kvartale. Sistemškai aiškinant GVNTĮ 13 straipsnio 2 dalies ir 15 straipsnio 2 dalies nuostatas darytina išvada, kad savivaldybės viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijoje, nustatytoje pagal šio įstatymo 12 straipsnio nuostatas, viešasis geriamojo vandens tiekimas ir (arba) nuotekų (išskyrus paviršines nuotekas) tvarkymas privalo būti užtikrintas nenutrūkstamai.
17. Suinteresuoti asmenys Šiaulių rajono savivaldybės taryba ir Šiaulių rajono savivaldybės administracija atsiliepimu į kasacinį skundą prašo suinteresuoto asmens T. P. kasacinį skundą atmesti. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 17.1. Šiaulių rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano keitimo planas yra pasiekęs baigiamąjį etapą. Specialusis planas yra paviestas, suderintas ir patikrintas VTPSI. 2021 m. lapkričio 19 d. iš VTPSI gautas teritorijų planavimo dokumento patikrinimo aktas su patikrinimo išvada, kad pritariama teikimui tvirtinti. Į Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu tvirtinamą Šiaulių rajono geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros planą (*duomenys neskelbtini*) gyvenamųjų namų kvartalas, kuris apima (apribotas (*duomenys neskelbtini*) gatves (gatvėmis), yra įtrauktas kaip viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorija. Tarybos sprendimas bus teikiamas 2021 m. gruodžio 21 d. Šiaulių rajono savivaldybės tarybai tvirtinti.
- 17.2. 2021 m. sausio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymas, pagal kurį iki 2023 m. sausio 1 d. teritorijų planavimo dokumentuose vadovaujantis šiuo įstatymu turi būti nustatyta prioritetinga savivaldybės infrastruktūra. Jei iki 2023 m. sausio 1 d. teritorijų planavimo dokumentuose nebus nustatyta prioritetinga savivaldybės infrastruktūra, visa savivaldybės infrastruktūra bus laikoma prioritetinga. Atsižvelgiant į tai, Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2021 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. T-50 „Dėl savivaldybės infrastruktūros pripažinimo prioritetingu kriterijų ir Šiaulių rajono savivaldybės infrastruktūros pripažinimo prioritetingu tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinta, kad Šiaulių rajono savivaldybės infrastruktūra, kuri yra nurodyta strateginiame savivaldybės veiklos plane ir priskirta savivaldybės teritorijos bendrojo plano prioritetinei plėtros teritorijai nuo strateginio savivaldybės veiklos plano patvirtinimo tarybos sprendimu dienos, yra laikoma atitinkančia infrastruktūros pripažinimo prioritetinga savivaldybės infrastruktūra kriterijus ir yra laikoma prioritetinga savivaldybės infrastruktūra. Įgyvendinant Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymą turi būti keičiamas Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas. Šiuo metu Bendrasis planas yra pasiekęs baigiamąjį etapą. Taigi ne dėl Šiaulių rajono savivaldybės administracijos ar tarybos neveikimo, o dėl su minėtų įstatymų įgyvendinimu susidariusių kolizijų iki šiol negali būti įgyvendintas teismo sprendimas.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl teismo sprendimo, įpareigojančio skolininką atlikti tam tikrus veiksmus, priverstinio vykdymo

18. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje ne kartą konstatuota, kad konstitucinis teisinės valstybės principas neatsiejamas nuo teisingumo principo ir atvirkščiai (žr., pvz., Konstitucinio Teismo 2003 m. kovo 17 d., 2010 m. gegužės 28 d. nutarimus). Teisingumas yra vienas pagrindinių teisės, kaip socialinių santykių reguliavimo priemonės, tikslų; jis yra viena svarbiausių moralinių vertybių ir teisinės valstybės pagrindas; jis gali būti įgyvendintas užtikrinant tam tikrą interesų pusiausvyrą, išvengiant atsiktinumo ir savivalės, socialinio gyvenimo nestabilumo, interesų priešpriešos (žr., pvz., Konstitucinio Teismo 1995 m. gruodžio 22 d., 2010 m. birželio 29 d. nutarimus). Įsiteisėję teismo sprendimai savo galia prilygsta įstatymams ir jų vykdymas garantuojamas valstybės jėga, todėl jie privalomi visoms valstybinės valdžios ir valdymo institucijoms, visiems juridiniams ir fiziniams asmenims; priimant ir vykdančiam teismo sprendimus valstybėje yra įgyvendinamas teisingumas, garantuojamas įsiteisėjusių teismo sprendimų nustatytų ir patvirtintų teisiųjų santykių stabilumas (Konstitucinio Teismo 1997 m. lapkričio 13 d. sprendimas).
19. Konstitucines nuostatas konkretizuoja ir detalizuoja civiliniai, baudžiamieji ir administraciniai (tiek procesiniai, tiek tam tikru aspektu ir materialiniai) įstatymai. [CPK](#) 18 straipsnyje nustatyta, kad įsiteisėję teismo sprendimas, nutartis, įsakymas ar nutarimas yra privalomi valstybės ar savivaldybių institucijoms, tarnautojams ar pareigūnams, fiziniams bei juridiniams asmenims ir turi būti vykdomi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Priėmus teismo sprendimą šalių ginčas laikomas išspręstu galutinai ir negalima jį ir konstatuojamas teisinės taikos atkūrimas tarp šalių ([CPK 2 straipsnis](#)). Tai reiškia, kad tai, kas nuspręsta teismo, yra privaloma visiems teisės subjektams ir turi būti vykdoma, įsiteisėjusio teismo sprendimo teisingumas negali būti kvestionuojamas kitaip negu instancine tvarka (Konstitucinio Teismo 1997 m. spalio 1 d. nutarimas).

Ši norma įtvirtina bendrą principinę nuostatą, kad įsiteisėjusio teismo sprendimo negali nepaisyti asmenys, dalyvaujantys teisiniuose santykiuose. Teismo sprendimo privalomumas visiems asmenims visų pirma reiškia jo privalomumą dalyvavusiems byloje asmenims.

20. Teismo sprendimų vykdymas yra baigiamoji teismo proceso stadija, kurios metu sprendimas įgyvendinamas, o išieškotojas ir skolininkas realiai patiria teisinius ir turtinius teismo sprendimo padarinius. Vykdymo procesą, jo eigą, galimus atlikti vykdymo proceso dalyvių veiksmus reglamentuoja [CPK](#), Sprendimų vykdymo instrukcija ir kiti norminiai teisės aktai ([CPK](#) 1 straipsnio 1 dalis, 583 straipsnio 1 dalis).
21. Vykdymo procesas yra teismo sprendimų vykdymą užtikrinantis institutas. Teismo procesinio sprendimo priėmimas dažniausiai nereikia civilinio proceso pabaigos – tam, kad būtų realiai apgintos sprendime nustatytos byloje dalyvaujančių asmenų teisės ir teisėti interesai, ji būtina įvykdyti. Byloje dalyvaujančių asmenų interesus labiausiai atitinka savanoriškas teismo sprendimo įvykdymas, tačiau tuo atveju, kai įpareigota šalis savanoriškai teismo sprendimo nevykdo, šis vykdomas priverstinai. Veiksmingas ir greitas teismo sprendimų priverstinis vykdymas yra viena iš esminių teisingo, teisėto ir kokybiško teisingumo vykdymo prielaidų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. rugsėjo 30 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-240-1075/2020](#), 37 punktą).
22. Vykdomųjų dokumentų vykdymo funkcijas valstybė suteikė antstoliui, kurio reikalavimai vykdyti sprendimus privalomi visiems asmenims ir turi būti įvykdyti per antstolio nustatytą terminą (Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo 2 straipsnio 1 dalis, [CPK 585 straipsnio](#) 1 dalis). Jeigu antstolis reikalavimai nevykdomi, tai antstolio arba vykdymo proceso šalių prašymu teismas gali pritaikyti procesinio poveikio priemones – baudas ([CPK 585 straipsnio](#) 2 dalis, 616 straipsnis).
23. Nepiniginio pobūdžio teismo sprendimų bendroji vykdymo tvarka reglamentuojama [CPK](#) LVII skyriuje, kurio 763 straipsnyje nustatyta, jog teismo sprendimai vykdomi laikantis bendrų šio kodekso VI dalyje nurodytų nuostatų su šiam skyriuje nurodytomis išimtimis. Jeigu neįvykdytas sprendimas, įpareigojantis skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, nesujisčius su turto ar lėšų perdavimu, antstolis, remdamasis [CPK 771 straipsnio](#) 1 dalimi, apie tai surašo Sprendimų vykdymo instrukcijoje nustatytos formos aktą. Šio straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad jeigu per teismo nustatytą terminą neįvykdytas sprendimas, įpareigojantis skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, kuriuos gali atlikti arba nutraukti tik pats skolininkas, ar sprendimas, įpareigojantis pašalinti statybos pažeidžiant teisės aktų reikalavimus padarinius, arba jeigu per nustatytą terminą neįvykdytas privalomasis nurodymas ar nevykdomas privalomasis nurodymas, kurio įvykdymo terminas nenustatytas, surašytą aktą antstolis perduoda antstolio kontoros buveinės vietos apylinkės teismui. Teismas, nustatęs, kad skolininkas sprendimo arba privalomojo nurodymo neįvykdė, gali jam skirti iki trijų šimtų eurų baudą už kiekvieną uždelstą įvykdyti sprendimą arba privalomąjį nurodymą dieną išieškotojo naudai.
24. Nagrinėjamoje byloje antstolis kreipėsi į teismą [CPK 771 straipsnio](#) 6 dalies tvarka, teismo prašė už Šiaulių apylinkės teismo 2021 m. birželio 22 d. vykdomojo rašto Nr. e2-107-1119/2020 nevykdymą Šiaulių rajono savivaldybės tarybai skirti baudą už kiekvieną nurodymo nevykdymo dieną.
25. Kasacinio teismo praktikoje pažymima, kad [CPK 771 straipsnio](#) 6 dalies formuluotė ir kasacinio teismo šios teisės normos aiškinimo ir taikymo praktika leidžia daryti išvadą, jog [CPK 771](#) straipsnio nustatyta tvarka bauda skolininkui už sprendimų, įpareigojančių atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, ir privalomųjų nurodymų neįvykdymą teismo skiriamą kaltės pagrindu. Tenkinti antstolio pareiškimą dėl baudos skyrimo skolininkui tokiu atveju teismas turėtų tik nustatęs, kad sprendimas, įpareigojantis skolininką atlikti arba nutraukti tam tikrus veiksmus, ar privalomasis nurodymas neįvykdytas dėl skolininko kaltės, t. y. nėra objektyvių priežasčių, nepriklausančių nuo skolininko, lemiančių tokį neįvykdymą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. sausio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-168-695/2021, 25 punktą; 2021 m. birželio 30 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-204-378/2021](#), 13 punktą).
26. Šiaulių apylinkės teismo 2021 m. birželio 22 d. vykdomasis raštas Nr. e2-107-1119/2020 išduotas pagal Šiaulių apylinkės teismo 2020 m. kovo 3 d. sprendimą civilinėje byloje Nr. e2-107-1119/2020. Šiaulių apylinkės teismas 2020 m. kovo 3 d. sprendimu, be kita ko, įpareigojo atsakovę Šiaulių rajono savivaldybės tarybą (skolininkę), atlikti visas teritorijų planavimo procedūras, tačiau ne vėliau kaip iki 2021 m. kovo 1 d. įtraukti į Šiaulių rajono geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planą (*duomenys neskelbtini*) gyvenamųjų namų kvartalą, kuris apima (apribotas) (*duomenys neskelbtini*) gatves (gatvėmis), kaip viešojo geriamojo vandens tiekimo teritoriją.
27. Nagrinėjamoje byloje nėra ginčo dėl to, kad Šiaulių apylinkės teismo 2020 m. kovo 3 d. sprendimas yra neįvykdytas. Esminis šalių nesutarimas yra kilęs vertinant, dėl kokių priežasčių teismo procesinis sprendimas yra neįvykdytas, t. y. ar egzistuoja suinteresuoto asmens (skolininkės) kaltė dėl teismo sprendimo neįvykdymo. Suinteresuotas asmuo Šiaulių rajono savivaldybės taryba įrodinėja, kad teismo procesinis sprendimas nėra įvykdytas dėl objektyvių priežasčių, kurios nepriklauso nuo skolininkės valios, t. y. dėl pasikeitusio teisinio reglamentavimo Šiaulių rajono savivaldybės administracija pradėjo Bendrojo plano sprendinių keitimo procedūras, o patvirtinus Bendrąjį planą, Specialusis planas bus pakartotinai teikiamas VTPSI tvirtinti ir paskubus tvirtinamas jau skolininkės. Tuo tarpu antstolis ir suinteresuotas asmuo T. P. argumentuoja, kad Šiaulių rajono savivaldybės taryba ilgą laiką trunkančiu aplaidžiu neveikimu vilkina teismo sprendimo įvykdymą.
28. Pažymėtina, kad pagal galiojančio Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnį savivaldybės funkcijos pagal sprendimų priėmimo laisvę skirstomos į savarankiškasias ir valstybines (valstybės perduotas savivaldybėms) (5 straipsnio 1 dalies 1, 2 punktai). Nagrinėjamoje byloje aktualios yra savarankiškosios savivaldybės funkcijos. Savarankiškosios savivaldybių funkcijos nurodytos įstatymo 6 straipsnyje. Įgyvendindamos šias funkcijas savivaldybės Konstitucijos ir įstatymų nustatytą sprendimų iniciatyvos, jų priėmimo, įgyvendinimo laisvę, yra atsakingos už savarankiškųjų funkcijų atlikimą. Pagal Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 19, 30 punktus vienos iš savarankiškųjų savivaldybių funkcijų yra teritorijų planavimas, savivaldybės teritorijos bendrojo plano ir detaliųjų planų sprendinių įgyvendinimas; šilumos ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo organizavimas.
29. Pagal Teritorijų planavimo įstatymo (redakcija, galiojusi nuo 2020 sausio 1 d. iki 2021 m. sausio 1 d.) 2 straipsnio 26 punktą teritorijų planavimas yra pagal šio ir kitų įstatymų, taip pat jų įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimus vykdomas procesas, kuriuo siekiama damaus teritorijų vystymo ir kuris apima žemės naudojimo prioritetų, aplinkosaugos, visuomenės sveikatos saugos, paveldosaugos ir kitų priemonių nustatymą, gyvenamųjų vietovių, gamybos, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros sistemų kūrimą, sąlygų gyventojų užimtumui reguliuoti ir veiklai plėtoti sudarymą, visuomenės ir privačių interesų suderinimą. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, aiškindamas šį apibrėžimą, yra pažymėjęs, jog teritorijų planavimas – tai fizinį, juridinių asmenų veiklos teritorinis organizavimas, kuriuo siekiama užtikrinti viešąjį interesą – racionalų teritorijos panaudojimą specifiniu būdu – nustatant ar formuojant tam tikrų teritorijų juridinį statusą, kuris išreiškiamas įstatymu nustatyta tvarka parengtuose ir patvirtintuose dokumentuose, kuriuose raštu ir grafiškai užfiksuojamos žinios apie teritoriją, žemės sklypus arba jų grupes, jų tvarkymo ir plėtojimo reikmes, sąlygas bei tvarką (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. rugsėjo 13 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A³²⁰-500/2013; 2015 m. gruodžio 23 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-2032-525/2015; 2020 m. gruodžio 9 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. eA-806-822/2020).
30. Kadangi šiuo atveju Šiaulių rajono savivaldybės taryba buvo įpareigota atlikti teritorijų planavimo procedūras ir įtraukti į Šiaulių rajono geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planą (*duomenys neskelbtini*) gyvenamųjų namų kvartalą, kaip viešojo geriamojo vandens tiekimo teritoriją, tai šiam tikslui pasiekti turėjo būti parengtas specialiojo teritorijų planavimo dokumentas – Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas. Remiantis Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planų rengimo taisyklių 7 punktu, planavimo organizatorius yra savivaldybės administracijos direktorius; 9 punkte įtvirtinta, kad planas pradedamas rengti savivaldybės tarybos sprendimu dėl plano rengimo pradžios ir planavimo tikslų; planavimo organizatorius skelbia konkursą parinkti plano rengėją Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka ir sudaro su juo sutartį (18 punktą). Šiose Taisyklėse įtvirtinti planavimo proceso etapai, tarp jų ir baigiamasis etapas, kurį sudaro plano sprendinių viešinimas supaprastinta tvarka; plano derinimas Teritorijų planavimo komisijoje; plano tikrinimas teritorijų planavimo valstybinę

priežiūrą atliekančioje institucijoje (30 punktas). Kai Specialusis planas yra patikrinamas ir pripažįstamas tinkamu, tada lieka paskutinis plano tvirtinimo ir registravimo Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų registre etapas. Būtent šiame baigiamajame etape patikrintas planas teikiamas tvirtinti savivaldybės tarybai (34 punktas). Savivaldybės tarybos sprendimas dėl plano patvirtinimo ir patvirtintas planas įsigalioja kitą dieną po įregistravimo ir paskelbimo Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų registre, jeigu sprendime nenustatyta vėlesnė įsigaliojimo data. Patvirtintas planas galioja neterminuotai arba kol savivaldybės tarybos sprendimu savivaldybės planas pripažįstamas savivaldybės bendrojo plano dalimi ar parengiamas ir patvirtinamas jį keičiantis to paties lygmens teritorijų planavimo dokumentas (37 punktas). Taigi tam, kad Specialusis planas būtų patvirtintas, planavimo procese veikia tiek savivaldybės administracija, tiek savivaldybės taryba. Būtent savivaldybės taryba yra tas subjektas, kurio sprendimas – patvirtinimas ir vėlesnis šio patvirtinimo įregistravimas teisės aktų nustatyta tvarka lemia, kad specialusis planas yra įsigaliojęs ir vykdytinas.

31. Bylą nagrinėję teismai nustatė, kad po Šiaulių apylinkės teismo 2020 m. kovo 3 d. sprendimo Šiaulių rajono savivaldybės taryba atliko tokius veiksmus: 2020 m. birželio 4 d. įvykdžius viešojo pirkimo procedūras buvo parinktas specialiojo plano rengėjas – UAB „Daugėla“; 2020 m. lapkričio 5 d. buvo užbaigtas Specialiojo plano parengiamasis etapas; 2020 m. lapkričio 5 d. buvo užbaigtas Specialiojo plano rengimo etapas ir pradėtas baigiamasis etapas; 2021 m. sausio 26 d. vadovaujantis Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimančiais sprendimais dėl teritorijų planavimo nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. rugsėjo 18 d. nutarimu Nr. 1079 „Dėl Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimančiais sprendimais dėl teritorijų planavimo nuostatų patvirtinimo“, Specialiojo plano sprendiniai buvo pavišinti nustatyta tvarka; 2021 m. sausio 26 d. buvo užbaigtas Specialiojo plano viešinimo procedūros; 2021 m. sausio 26 d. buvo gautas Planavimo organizatoriaus pritarimas; 2021 m. sausio 26 d. – vasario 16 d. Specialusis planas buvo derinamas Teritorijų planavimo komisijoje; 2021 m. vasario 16 d. Specialusis planas buvo pateiktas tikrinti Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai prie Aplinkos ministerijos; 2021 m. kovo 9 d. buvo gautas VTPSI patikrinimo aktas su nepritarimu teikti tvirtinti, todėl plano tvirtinti Šiaulių rajono savivaldybės taryboje buvo negalima. VTPSI 2021 m. kovo 9 d. raštu Nr. REG171412 nurodė, kad Specialusis planas neatitinka Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 12 straipsnio 5 dalies 3 punkto nuostatų ir Specialiojo plano derinimas atliktas pažeidžiant Teritorijų planavimo įstatymo 26 straipsnio 6 dalies reikalavimus; VTPSI, atsisakydama tvirtinti Specialųjį planą, iš esmės nurodė, kad jo sprendiniai prieštarauja aukštesnio lygmens Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrajam planui, kuriame yra nustatytos urbanizuotos teritorijos, ir netinkamai atliktas Specialiojo plano derinimas; 2021 m. kovo 9 d. buvo kreiptasi į Aplinkos ministeriją ir Lietuvos Respublikos Seimą dėl Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 12 straipsnio 5 dalies 3 punkto taikymo; 2021 m. lapkričio 19 d. iš VTPSI gautas teritorijų planavimo dokumento patikrinimo aktas su patikrinimo išvada – pritariama teikimui tvirtinti.
32. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai, nustatę šias aplinkybes, padarė išvadą, kad tai, jog Bendrojo plano ir Specialiojo plano sprendiniai nėra suderinami, Šiaulių rajono savivaldybės administracijai paaiškėjo gavus VTPSI 2021 m. kovo 9 d. patikrinimo aktą, yra vykdomos tiek specialiojo teritorijų planavimo procedūros, tiek bendrojo teritorijų planavimo procedūros; Specialiojo plano sprendiniai yra derinami prie Bendrojo plano sprendinių, kurie, atsizvelgiant į VTPSI 2021 m. kovo 9 d. patikrinimo aktą, atitinkamai pakeisti; tiek Specialusis planas, tiek ir Bendrasis planas yra pasiekę baigiamąjį teritorijų planavimo etapą. Atsizvelgdami į tai teismai nurodė, kad skolininkė neįvykdė sprendimo dėl objektyvių, nuo jos valios nepriklausančių, priežasčių, be to, ėmėsi aktyvių veiksmų sprendimui per kiek įmanoma trumpesnį terminą įvykdyti.
33. Teisėjų kolegija, nesutikdama su tokiu vertinimu, nurodo, kad Teritorijų planavimo įstatymo 22 straipsnio 2 dalyje nustatyta, jog savivaldybės tarybos patvirtinti savivaldybės lygmens ar vietovės lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentų (išskyrus specialiojo teritorijų planavimo žemėtvarkos dokumentus) sprendiniai konkretizuoja savivaldybės bendrojo plano sprendinius ir savivaldybės tarybos sprendimu specialiojo teritorijų planavimo dokumentai pripažįstami savivaldybės bendrojo plano sudedamąja dalimi. Pirmiau minėta, kad viena iš savarankiškųjų savivaldybių funkcijų yra teritorijų planavimas, savivaldybės teritorijos bendrojo plano ir detaliųjų planų sprendinių įgyvendinimas. Taigi savivaldybė yra atsakinga tiek už teisės aktų reikalavimus atitinkančio bendrojo plano parengimą, jo sprendinius, tiek už Specialiojo plano parengimą bei šių teritorijų planavimo dokumentų tarpusavio suderinamumą. Dėl to VTPSI gautas 2021 m. kovo 9 d. patikrinimo aktas su nepritarimu teikti tvirtinti planavimo organizatoriaus Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Specialųjį planą šiuo atveju negali būti vertinamas kaip objektyvi priežastis, nepriklausanti nuo skolininko, lemianti teismo sprendimo neįvykdymą [CPK 771 straipsnio](#) prasme. VTPSI rašte nurodyta, kad Specialiojo plano sprendiniai prieštarauja aukštesnio lygmens Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrajam planui, kuriame yra nustatytos urbanizuotos teritorijos bei netinkamai atliktas Specialiojo plano derinimas. Taigi iš esmės šiame akte buvo nurodyti Šiaulių rajono savivaldybės administracijos, kaip Specialiojo teritorijų planavimo dokumento organizatoriaus, netinkamo (nerūpestingo) veikimo nulemti Specialaus plano trūkumai. Šie nustatyti Specialiojo plano trūkumai, atsizvelgiant į teritorijų planavimo procedūras ir savivaldybės kompetentingų subjektų kompetenciją (nutarties 30 punktas), negali būti laikomi nepriklausančiais nuo Šiaulių rajono savivaldybės tarybos (skolininkės).
34. Veiksmingas teismo sprendimo vykdymas yra svarbi teisės į teisingumą sąlyga. Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – ir Teismas) taip pat yra konstatavęs, kad pagal Žmogaus teisių į pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnį saugoma teisė į teismą būtų tik iliuzinė, jei susitariančiosios valstybės nacionalinėje teisinėje sistemoje būtų leidžiama nevykdyti galutinio ir privalomo teismo sprendimo, tuo pakenkiant vienai iš šalių. Todėl bet kokio teismo sprendimo vykdymas laikytinas sudėtine 6 straipsnyje nurodyto „bylos nagrinėjimo“ dalimi. Tai reiškia, jog nepagrįstai ilgai užsitęsęs privalomo sprendimo vykdymas gali pažeisti Konvenciją (žr. Europos Žmogaus Teisių Teismo 1997 m. kovo 19 d. sprendimo byloje *Hornsby prieš Graikiją*, peticijos Nr. 18357/91, par. 40; 2009 m. sausio 15 d. sprendimo byloje *Burdov prieš Rusiją* (Nr. 2), peticijos Nr. 33509/04, par. 65–66). Tokio užsitęsimo pagrindumas turi būti vertinamas visų pirma atsizvelgiant į vykdymo proceso sudėtingumą, paties pareiškėjo bei kompetentingų institucijų elgesį, taip pat teismo priteistos sumos dydį bei sprendimo pobūdį (žr. Europos Žmogaus Teisių Teismo 2007 m. vasario 15 d. sprendimo byloje *Raylyan prieš Rusiją*, peticijos Nr. 22000/03, par. 31; 2015 m. birželio 16 d. sprendimo byloje *Rafailovič ir Stevanovič prieš Serbiją*, peticijų Nr. 38629/07 ir 23718/08, par. 78). Nors Teismas atsizvelgia į nacionaliniais įstatymais nustatytus vykdymo proceso terminus, jų nesilaikymas nebūtinai reiškia Konvencijos pažeidimą. Šioks toks vėlavimas ypatingomis aplinkybėmis gali būti leidžiamas, bet jis niekuomet negali būti toks, kad būtų pažeista Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies saugomos teisės esmė (žr. pirmiau cituoto sprendimo *Burdov* (Nr. 2) par. 67). Be to, Europos Žmogaus Teisių Teismas yra konstatavęs, kad sprendimo dėl tam tikro turto suteikimo vykdymas gali užtrukti ilgiau nei pinigų sumokėjimas (žr. Europos Žmogaus Teisių Teismo 2014 m. gegužės 28 d. sprendimo byloje *Kopnin ir kiti prieš Rusiją*, peticijos Nr. 2746/05, par. 33, ir kt.).
35. Atsizvelgdama į tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija daro išvadą, kad Šiaulių apylinkės teismo 2020 m. kovo 3 d. sprendimas, įpareigojantis Šiaulių rajono savivaldybės tarybą atlikti tam tikrus veiksmus, yra neįvykdytas dėl skolininkės kaltės, nėra nustatyta objektyvių priežasčių, nepriklausančių nuo jos ir lemiančių tokį neįvykdymą.
36. Pažymėtina, kad Šiaulių rajono savivaldybės veiksmai, nurodyti nutarties 31 punkte, siekis įvykdyti teismo sprendimą, teiktas prašymas dėl sprendimo vykdymo atidėjimo, reikalingų atlikti teritorijų planavimo procedūrų sudėtingumas, terminai ir kt. yra vertinami kaip svarbios aplinkybės nustatant skirtingos baudos dydį. Baudos dydžio nustatymas ir vertinimas yra fakto klausimas. Pagal [CPK 353](#) straipsnio 1 dalį kasacinis teismas nagrinėja teisės klausimus ir pateikia teisės taikymo išaiškinimus, o faktinių aplinkybių nustatymas, jų vertinimas priklauso pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų kompetencijai, kai yra įvertintos visos reikšmingos faktinės aplinkybės bei šalis yra suteikiamos visos [CPK](#) nustatytos procesinės galimybės teikti argumentus, pagrindžiančius jų poziciją, taip sudarant sąlygas įgyvendinti teisę į veiksmingą teisminę gynybą. Remdamasi šiame procesiniame sprendime nurodytais argumentais, teisėjų kolegija nusprendžia panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį ir bylą grąžinti apeliacinės instancijos teismui nagrinėti iš naujo ([CPK 359](#) straipsnio 1 dalies 5 punktas). Teismas, nagrinėdamas bylą iš naujo, turi įvertinti ir pasisakyti dėl skolininkei skirtingos baudos pagal [CPK 771 straipsnio 6](#) dalį dydžio, be kita ko, atsizvelgdamas į šioje teismo nutartyje pateiktus išaiškinimus.
37. Kiti kasacinio skundo argumentai, tarp jų dėl faktų prejudicinės galios nagrinėjamoje byloje, vertinami kaip neturintys reikšmės vienodos

teismų praktikos formavimui ir įtakos apskųsto apeliacinės instancijos teismo procesinio sprendimo teisėtumui, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

38. Kasaciniam teismui nutarus perduoti bylą nagrinėti iš naujo apeliacinės instancijos teismui, šalių kasaciniame teisme turėtų bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimas paliktinas spręsti apeliacinės instancijos teismui kartu su kitų bylinėjimosi išlaidų paskirstymu ([CPK](#) 93, 98 straipsniai).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Šiaulių apygardos teismo 2021 m. rugsėjo 8 d. nutartį panaikinti ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui.
Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Danguolė Bublienė

Gediminas Sagatys

Donatas Šernas